

Brüssel, 4. juuni 2020
(OR. en)

8575/20

SPORT 18
EDUC 245
SOC 390
SUSTDEV 67
EMPL 308

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	8121/20
Teema:	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järelused treenerite võimestamise kohta oskuste ja pädevuste omandamise võimaluste parandamise kaudu

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järelused „Treenerite võimestamine oskuste ja pädevuste omandamise võimaluste parandamise kaudu“, mille nõukogu kiitis 4. juunil 2020 heaks kirjaliku menetluse teel vastavalt nõukogu kodukorra artikli 12 lõike 1 esimesele lõigule ja nõukogu otsuse 2020/556 artiklile 1.

Vastavalt alaliste esindajate komitee 27. mai 2020. aasta otsusele edastatakse järelused avaldamiseks *Euroopa Liidu Teatajas*.

Treenerite võimestamine oskuste ja pädevuste omandamise võimaluste parandamise kaudu

– Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused –

NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD

TUNNISTAVAD, ET

1. sporti peetakse selle sotsiaalse ja ühiskondliku mõõtme tõttu oluliseks vahendiks tervise, hariduse, oskuste arendamise, väärtuste edendamise ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas ning spordil on märkimisväärne sotsiaalne ja majanduslik väärtus nii tööhõive kui ka vabatahtliku tegevuse seisukohast;
2. treenerite töö, sõltumata sellest, kas sellega tegelevad vabatahtlikud, palgatöötajatest või füüsilisest isikust ettevõtjatest treenerid, mõjutab märkimisväärselt sportlasi ja spordis osalejaid nii nende otsese treeningu- ja õppimisprotsessi kaudu kui ka nende isikliku arengu seisukohast;
3. treenerid saavad aidata käsitleda kehalise aktiivsuse ja heaoluga seotud ühiskondlikke väljakutseid, hõlbustada sotsiaalsete ja muude oluliste oskuste omandamist, edendada ausa mängu põhimõtet ja toetada eetilisi väärtusi ühiskonna kõigi liikmete seas. See aspekt omandab erilise tähtsuse selliste tervisekriiside ajal nagu COVID-19 pandeemia;

4. spordi valdkonnas on kõigi treenerite eneseteostuse, tööalase konkurentsivõime ja erialase arengu jaoks oluline omada oskusi ja pädevusi, et olla valmis edukalt reageerima mitmesugustele igapäevatöös ette tulevatele väljakutsetele ning ühiskonna üha suurematele ootustele. Ühtlasi on see oluline selleks, et tagada sportlaste ja spordis osalejate ohutus, säilitada osalejate motivatsioon tervislikuks ja aktiivseks eluviisiks, arendada nende oskusi ja pädevusi ning edendada spordi väärtusi. Asjakohaste oskuste ja pädevustega treenerid saavad aidata kaasa kehalise aktiivsuse ja spordisektori paremini struktureeritud raamistiku väljatöötamisele;
5. Euroopa Liidu spordialases töökavas (2017–2020)¹ tunnistatakse spordi valdkonnas tehtava ELi koostöö üheks esmatähtsaks teemaks sport ja ühiskond, eelkõige treenerite roll ning nende kvalifikatsioonide ja pädevuste olulisus;
6. nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes² toonitatakse, et kui inimesi kogu Euroopas toetatakse eneseteostuse, tervise, tööalase konkurentsivõime ja sotsiaalse kaasatuse seisukohast vajalike oskuste ja pädevuste omandamises, aitab see tugevdada Euroopa võimet kiiresti ja oluliselt muutuvas ajas toime tulla;
7. rahvusvahelises kehalise kasvatuses, kehalise aktiivsuse ja spordi hartas³ rõhutatakse, et kõigil töölalaselt kehalise kasvatuses, kehalise aktiivsuse ja spordi eest vastutavatel töötajatel peab olema asjakohane kvalifikatsioon ja väljaõpe ning juurdepääs täienduskoolitusele. Vabatahtlikele treeneritele, ametnikele ja tugitöötajatele tuleks pakkuda asjakohast koolitust ja juhendamist. Kaasavale ja kohanemisvõimelisele koolitusele omased võimalused peaksid olema laialdaselt kättesaadavad kõigil osalemise tasanditel;

¹ ELT C 189, 15.6.2017, lk 5.

² ELT C 189, 4.6.2018, lk 1.

³ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>.

8. vastavalt 2016. aasta uuringule spordiorganisatsioonide ja haridusasutuste kaudu omandatud spordikvalifikatsioonide kohta⁴ tunnistavad Euroopa Liit, liikmesriigid ja spordiorganisatsioonid vajadust parandada spordisektoris kõrgema kvalifikatsiooniga inimeste ettevalmistust ja arvukust. See vajadus on seotud viimasel ajal suurenenud teadlikkusega spordi rollist ühiskonnas;
9. nõukogu järel dustes treenerite rolli kohta ühiskonnas⁵ juhitakse tähelepanu sellele, et treeneri töö on seotud vastutuse, oskuste ja pädevusega ning nimetatakse ühe sõlmküsimusena treenerite elukestva õppe ja hariduse võimaluste laiendamist. Sellega seoses kutsuti liikmesriike üles toetama varajase õppe ja elukestva õppe süsteemi arendamist ning edendama spordiharidussüsteemis nii riiklike kvalifikatsiooniraamistike (NQF) kui ka Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) eesmärkidel põhinevat õpiväljundite lähenemisviisi ning vajaduse korral treenerite kutsekvalifikatsioonide lisamist riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse koos viitega EQFile⁶;
10. nõukogu järel dustes, mis käsitlevad puuetega inimeste juurdepääsu spordile,⁷ kutsutakse liikmesriike üles toetama kehalise kasvatus õpetajate, treenerite, muude sporditöötajate ja üldiselt vabatahtlike täiendõpet ja -koolitust, et võimaldada neil kaasata puuetega inimesi erinevatesse kehalise hariduse andmise või spordikeskkondadesse;
11. nõukogu järel dustes, mis käsitlevad laste kaitsmist spordis,⁸ kutsutakse liikmesriike muu hulgas üles kaaluma treeneritele suunatud alg- ja täiendusõppe ja -koolituse meetmete kehtestamist ja tugevdamist, et ennetada füüsilist ja vaimset vägivalda ja väärkohtlemist;

⁴ <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/28026772-9ad0-11e6-868c-01aa75ed71a1>.

⁵ ELT C 423, 9.12.2017, lk 6.

⁶ Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku.

⁷ ELT C 192, 7.6.2019, lk 18.

⁸ ELT C 419, 12.12.2019, lk 1.

12. komisjoni spordialaste oskuste ja inimressursside arendamise eksperdirühma koostatud suunistes treenerite oskustele ja pädevustele esitatavate miinimumnõuete kohta⁹ kirjeldatakse põhipädevusi, mis treeneritel peaksid olema;

VÕTTES ARVESSE, ET

13. liikmesriikides vastutavad treenerite haridus- ja koolitussüsteemide eest eri asutused või organisatsioonid ning seetõttu on need süsteemid erinevad. Sellest lähtuvalt tuleb igas liikmesriigis riiklike tavade kohaselt arvestada sotsiaalpartnerite rolliga;
14. treenerid töötavad liikmesriikides paljudel erinevatel viisidel ja tasanditel, alates vabatahtlikest kuni palgatöötajate või füüsilisest isikust ettevõtjateni, alates rohujuure tasandi spordist kuni professionaalse spordini;

⁹ Nõukogu 2017. aasta järel dustes treenerite rolli kohta ühiskonnas paluti Euroopa Komisjonil kaaluda võimalust teha komisjoni oskuste ja inimressursi arengu eksperdirühmale ülesandeks treenerite oskuste ja pädevuste põhinõuete suuniste koostamine.

15. hoolimata ebaühtlasest metoodikast ja süstemaatilise andmete kogumise puudumisest treenerite arvu ja nende erinevate vormide kohta ELi tasandil, on teatavad konteksti kajastavad arvud ja hinnangud olemas. Olemasolevate andmete kohaselt on tööhõive spordi valdkonnas ELis ajavahemikul 2011–2018 suurenenud¹⁰. Neis andmetes ei kajastu aga vabatahtlikena tegutsevad treenerid. Samal ajal muutub vabatahtlik töö üha olulisemaks ning vabatahtlikuna tegutsevate treenerite hulk kogu ELis on väga suur ja mitmekesine. Hinnanguliselt võib kogu Euroopas tegutseda 5–9 miljonit treenerit, kes juhendavad tõenäoliselt umbes 50–100 miljonit spordis osalejat¹¹;
16. muutused ja väljakutsed ühiskonnas ja spordis, näiteks demograafilised küsimused, pandeemiad ja muud tervisekriisid, istuv eluviis, uued treeningumeetodid (sealhulgas innovatsioon ja tehnoloogilised muutused), spordiause ning treenerite poolt hariduses ja sotsiaalses kaasatuses etendatava rolli säilitamisega seotud arengusuunad, toovad esile vajaduse pakkuda asjakohast haridust ja koolitust, et võimaldada treeneritel nende uute väljakutsetega edukalt toime tulla;
17. spetsiifiliste inimrühmade¹² spordiga tegelema innustamine nõuab teatavaid erioskusi ja pädevusi, eelkõige seoses ohutute tingimuste, sportlaste ja spordis osalejate kehalise ja vaimse tervise ning heaoluga;

¹⁰ Eurostati andmetel (rubriik „Employment in sport“ – portaal „Statistics Explained“, Eurostat, 2019) oli ajavahemikul 2013–2018 spordi valdkonnas tööhõive keskmine aastane kasvumäär 3,2 %. ESSA-SPORT projekti 2019. aasta andmed näitavad, et kumulatiivne kasvumäär aastatel 2011–2018 oli 19,2 %, samal ajal kui sporditreenerite, instruktorite ja ametnike puhul oli kasvumäär 85,2 %.

¹¹ Projekt „CoachLearn“, 2015.

¹² Vt määratlus lisas.

18. spordis osalemise ja kehalise aktiivsuse tase on vähenemas¹³. See võib olla seotud ka erinevate väljakutsetega, mis tulenevad linnastumisest ja roheliste linnapiirkondade vähesusest, demograafilistest olukorrast ning elustiilist. Eesmärk suurendada kehalist aktiivsust Euroopa ühiskonnas võib suurendada survet ja nõudmisi spordisektorile, sealhulgas treeneritele. Seetõttu tuleks suurendada treenerite suutlikkust motiveerida kodanikke tegema sporti ja olema kehaliselt aktiivsed ning toetada nende tervist ja heaolu, samuti tuleks silmas pidada vajadust töötada välja uued kehalise aktiivsuse programmid ja treenimismeetodid, mis on kohandatud muutuva ühiskonna vajadustele ja COVID-19 pandeemia laadsete tervisekriiside perioodidele;

TUNNISTADES, ET

19. treenerite koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded on liikmesriigiti ja erinevates spordiorganisatsioonides erinevad ning haridusteenuse osutajad pakuvad treeneritele erinevaid haridusprogramme. Treenerid võivad omandada oskusi ja pädevusi formaalhariduse ning mitteformaalse ja informaalse õppimise teel. Liikmesriigiti on erinevad ka mitteformaalse ja informaalse õppe tunnustamise ja valideerimise süsteemid;
20. ELi tasandil toetatakse spordi haridusmõõdet programmi „Erasmus+“, katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete ning muude rahastamisvahendite abil. Projektide kaudu pakutakse õppimise, vahetuse ja liikuvuse võimalusi ning parandatakse treenerite oskusi ja pädevusi, eelkõige heade tavade vahetamise ja väljatöötamise kaudu;

¹³ Eurobaromeetri eriuuringu nr 472 aruanne „Sport ja kehaline aktiivsus“, märts 2018.

***KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES TEGEMA JÄRGMIST, VÕTTES SEEJUURES ARVESSE
SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA TEGUTSEDES ASJAKOHADEL TASANDITEL:***

21. tõstma koostöös spordiliikumisega teadlikkust treenerite rollist spordis ja ühiskonnas ning treeneritöö jaoks oluliste oskuste ja pädevuste tähtsusest, mis võivad soodustada treenerite tehtava väärtusliku töö hindamist ja tunnustamist;
22. parandama koostöös spordiliikumisega hariduse ning oskuste ja pädevuste omandamise võimalusi vabatahtlike ning palgatöötajatest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest treenerite puhul, võttes samal ajal arvesse soolist võrdõiguslikkust ja mitmekesisust treeneritöös, osalemise viisi ja taset, kohustusi ning omandatud kvalifikatsioone, oskusi ja pädevusi, ning motiveerima treenereid pakutavaid võimalusi kasutama;
23. soodustama treeneritele mõeldud haridus- ja koolitusprogrammide väljatöötamisel koostööd spordi- ja haridussektori vahel, võttes muu hulgas arvesse tööturu vajadusi ning tehnoloogia, digitaalsete vahendite ja innovatsiooni pakutavaid võimalusi. Arvesse tuleks võtta programmide rakendamist selliste tervisekriiside ajal nagu COVID-19 pandeemia;
24. innustama asjakohasel juhul spordisektorit töötama välja õppe- ja koolituskursusi või mooduleid, mis keskenduvad üldkohaldatavatele treenerioskustele, nagu juhtimine, pedagoogika, ausus ja ohutus, ning korraldama neid kursusi kõigi spordialade ja -harude treeneritele, et ergutada spordialadeülest koostööd ja õppimist;

25. edendama koostöös spordiliikumisega spordivaldkonnas mitteformaalse ja informaalse õppimise tunnustamist ja valideerimist;
26. vahetama kogemusi ja toetama asjakohastel juhtudel Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku rakendamise raames treenerikvalifikatsioonide lisamist riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse, mis võib aidata parandada treeneri kutse ametlikku tunnustamist ning õppijate ja töötajate liikuvust ELis;
27. edendama haridus- ja koolitussüsteemides traditsioonilisi meetodeid täiendavaid kaasaegse tehnoloogia võimalusi, näiteks internetiõpet, et pakkuda vajalikke oskusi ja pädevusi suuremale arvule treeneritele, pidades samal ajal silmas kaasaegse tehnoloogia kasutamise võimalikku rahalist mõju treeneritele;
28. edendama treenerite oskusi ja pädevusi, mis on olulised selleks, et tagada kõigile sportlastele ja spordis osalejatele, sealhulgas spetsiifilistele inimrühmadele ohutud treenimistingimused, mis on kohandatud nende erinevatele vajadustele, võimetele ja suutlikkusele;
29. innustama spordiliikumist võimaldama seda, et treeneritel oleksid vajalikud oskused ja pädevused tööks spetsiifiliste inimrühmadega, eelkõige seoses ohutute tingimuste, sportlaste ja spordis osalejate kehalise ja vaimse tervise ning heaolu edendamisega;
30. innustama pakkuma kõikidele treeneritele haridusvõimalusi, asjakohasel juhul osana riikliku ja/või sellest madalama tasandi strateegiatest ja meetmetest spordi ja tervist tugevdava kehalise aktiivsuse valdkonnas, võttes arvesse treenerite koolitusvajadusi, professionaalse ja rohujuure tasandi spordi nõudeid, sportlaste ja spordis osalejate vajadusi ja võimeid ning soolist perspektiivi;

**KUTSUVAD LIHKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES VASTAVALT NENDE
PÄDEVUSVALDKONDADELE JA VÕTTES ARVESSE SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET**

31. jätkama spordi haridusmõõtmelise toetamist, edendades treeneritele pakutavat haridust, koolitusprogramme ja õppimisvõimalusi, sealhulgas spetsiifiliste inimrühmadega töötamise ja COVID-19 pandeemia laadsete tervisekriiside ajal töötamise osas. Sellega seoses tuleks arvesse võtta ka tehnoloogia, digitaalsete vahendite ja innovatsiooni pakutavaid võimalusi;
32. edendama ja toetama riiklikul ja Euroopa tasandil juurdepääsu mitmekesistele õppimis- ja haridusvõimalustele kogu spordisektoris ning edendama mitteformaalset õppimist nii veebis kui ka väljaspool seda, et anda treeneritele võimalus saada vajalikku koolitust;
33. toetama asjakohaste ELi programmide, fondide ja vahendite kaudu treenerite koolitamist, õpirännet ja tööalast konkurentsivõimet ning ergutama nende vahendite tõhusa kasutamise alast koostööd kõigi sidusrühmadega kui võimalust parandada treenerite haridust ja koolitust, hõlbustada parimate tavade vahetamist ja jagada teavet olemasolevate projektide kohta;
34. edendama koostöös spordiliikumisega treenerite oskustele ja pädevustele esitatavaid miinimumnõudeid käsitlevate suuniste rakendamist spordisektori kõigi asjaomaste sidusrühmade seas;
35. kaaluma koostöös kõikide asjaomaste sidusrühmadega võrreldavate andmekogumissüsteemide väljatöötamise toetamist, et saada ülevaade treeneritööga tegelevate inimeste üldisest hulgast ning nende osalemise viisist ja tasemest, samuti kvalitatiivsete uuringute tegemist nende kvalifikatsioonitaseme, haridusvajaduste ja muude asjakohaste küsimuste kohta. Sellega seoses võiks vajaduse korral kasutada kõiki olemasolevaid vahendeid, sealhulgas Europassi;

36. toetama, edendama ja levitama treenerite haridusvõimalusi ja -süsteeme käsitlevaid uuringuid ja väljaandeid;
37. toetama asjakohaseid tegevusi, sealhulgas poliitikakujundajate ja spordivaldkonna sidusrühmade vahelist teabe ja kogemuste vahetamist, et edendada oskuste ja pädevuste suhtes kehtivaid miinimumnõudeid, õpiväljunditel põhinevat varasema hariduse tunnustamist ning treenerite, sealhulgas vabatahtlike treenerite elukestva õppe süsteemi väljatöötamist;

KUTSUVAD SPORDILIIKUMISE ESINDAJAID ÜLES

38. võtma strateegiadokumentide koostamisel ning treenerite, sealhulgas vabatahtlike, palgatöötajatest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest treenerite jaoks uute haridus- ja koolitusprogrammide väljatöötamisel ning olemasolevate ajakohastamisel arvesse suuniseid treenerite oskuste ja pädevuste suhtes kehtivate miinimumnõuete kohta;
39. töötama välja programmid spetsiifiliste rühmadega töötamiseks vajalike oskuste ja pädevuste omandamiseks ning tagama, et treeneritel on vajalik kutsekvalifikatsioon, et anda panus sportlaste ja spordis osalejate ohutute tingimuste, kehalise ja vaimse tervise ning heaolu tagamiseks, sealhulgas selliste tervisekriiside ajal nagu COVID-19 pandeemia;
40. tõhustama koostöös asjaomaste ELi, riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi institutsioonidega valdkonnaülest koostööd, et rakendada igapäevatöös uusi arusaamu ja meetodeid, ning kaasama treenerite haridus- ja koolitusprogrammide väljatöötamisse teadusuuringute ja innovatsiooni sektori. Sellega seoses innustama treenereid ja teadusringkondi tegema koostööd, et edendada treenerite vajadustele kohandatud teadusuuringute ülekandmist nende igapäevatöösse;

41. edendama treenerite haridust ja koolitust ning vajalike oskuste ja pädevuste omandamist kui väärtust spordiorganisatsioonide jaoks. Sellega seoses innustama treenereid osalema elukestvas õppes, sealhulgas kohapealses treenerikoolituses, ja kasutama kaasaegse tehnoloogia pakutavaid võimalusi, mis on lisaväärtuseks nii haridus- kui ka treeninguprotsessis;
42. kasutama asjakohaseid ELi fonde ja programme, et parandada treenerite, sealhulgas vabatahtlike ning palgatöötajatest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest treenerite hariduse ja koolituse võimalusi ja kvaliteeti.

Mõisted

Käesolevates järeldustes kasutatakse järgmisi mõisteid:

„treenerid“ on isikud, kes kavandavad ja viivad ellu sporditreeninguid, kasutades tõendatavaid oskusi ja teadmisi soorituse parandamiseks, vaba aja veetmiseks ja tervise-eesmärkide saavutamiseks ohutul viisil¹⁴;

„spetsiifilised inimrühmad“ võivad muu hulgas hõlmata lapsi, noori, eakaid, puuetega inimesi, ebasoodsa taustaga inimesi ja terviseprobleemidega inimesi, olenemata nende soost ja etnilisest päritolust.

Viited

Nõukogu tuletab käesolevate järelduste vastuvõtmisel meelde eelkõige järgmisi dokumente:

- Eurobaromeetri eriuuring vabatahtliku töö ja põlvkondadevahelise solidaarsuse kohta, oktoober 2011
- Eurobaromeetri eriuuringu nr 472 aruanne „Sport ja kehaline aktiivsus“, märts 2018

Projekt „CoachLearn“, http://www.coachlearn.eu/_assets/files/project_documents/coachlearn-project-summary-website-june-2015.pdf

- Nõukogu järeldused treenerite rolli kohta ühiskonnas (ELT 2017/C 423/04)
- Nõukogu järeldused, mis käsitlevad rohujuure tasandi spordi rolli maksimeerimist valdkonnaülestes oskuste arendamisel, eelkõige noorte seas (ELT 2015/C 172/03)
- Nõukogu järeldused, mis käsitlevad laste kaitsmist spordis (ELT 2019/C 419/01)

¹⁴ Treeneri määratlus, milles lepitakse kokku nõukogu järeldustes treenerite rolli kohta ühiskonnas.

- Treenerite hariduskavade kaardistamine ja analüüs soolisest perspektiivist lähtudes: aruanne Euroopa Komisjonile, ECORYS, 2017
- Puuetega inimeste spordile juurdepääsu kaardistamine: aruanne Euroopa Komisjonile, ECORYS, 2018
- ESSA-Sport projekt, 2019 <https://www.essa-sport.eu/essa-sport-outcomes-are-now-available>
- Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi veebisait, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1062>
- Rahvusvaheline kehalise kasvatus, kehalise aktiivsuse ja spordi harta, UNESCO, SHS/2015/PI/H/14 REV
- Nõukogu resolutsioon kaasava ja konkurentsivõimelise Euroopa uue oskuste tegevuskava kohta (ELT 2016/C 467/01)
- Uuring spordiorganisatsioonide ja (spordi)haridusasutuste kaudu omandatud spordikvalifikatsioonide kohta, Euroopa Komisjon, 2016¹⁵
- Nõukogu resolutsioon Euroopa Liidu spordialase töökava kohta (1. juuli 2017 – 31. detsember 2020) (ELT 2017/C 189/02)
- Direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta
- Direktiiv 2013/55/EL, millega muudetakse direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta ning määrust (EL) nr 1024/2012 siseturu infosüsteemi kaudu tehtava halduskoostöö kohta

¹⁵ <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/28026772-9ad0-11e6-868c-01aa75ed71a1>.

- Nõukogu soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas (ELT 2017/C 189/03)
 - Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT 2018/C 189/01)
 - Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused vabatahtliku spordialase tegevuse kui sotsiaalse kaasamise platvormi kohta (ELT 2017/C 189/09)
 - Nõukogu järeldused puuetega inimeste juurdepääsu kohta spordile (ELT 2019/C 192/06)
-